

Vergaderjaar 2009–2010

32 123

Nota over de toestand van 's Rijks financiën

L

VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG

Vastgesteld 16 april 2010

De vaste commissie voor Economische Zaken¹ heeft naar aanleiding van de antwoorden van de minister van Economische Zaken van 5 januari 2010 op eerdere vragen van over aanbestedingsregels van 24 november 2009 en de invloed daarvan op zorg en onderwijs (EK 32 123, K) nog een aantal nieuwe vragen gesteld bij brief d.d. 12 maart 2010.

De minister van Economische Zaken heeft de vragen op 26 maart 2010 doorgezonden naar de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de minister voor Wonen, Wijken en Integratie.

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie heeft op 14 april 2010 gereageerd mede namens de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

De commissie brengt bijgaand verslag uit van het gevoerde schriftelijk overleg.

De griffier van de vaste commissie voor Economische Zaken, Warmolt de Boer

¹ Samenstelling:

Leden: Schuurman (CU), Van den Berg (SGP), Meindertsma (PvdA), Broekers-Knol (VVD), Terpstra (CDA), Kneppers-Heynert (VVD) voorzitter, Kox (SP), Essers (CDA), Hamel (PvdA), Sylvester (PvdA), Schouw (D66), Van Driel (PvdA), Doek (CDA), Franken (CDA), Böhler (GL), Willems (CDA), Reuten (SP) vicevoorzitter, Hofstra (VVD), Asscher (VVD), Laurier (GL), Koffeman (PvdD), Elzinga (SP), Vliegenthart (SP), Kuiper (CU) en Yildirim (Fractie-Yildirim).

BRIEF AAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Den Haag, 12 maart 2010

Uw antwoorden van 5 januari 2010 op eerdere vragen van de commissie over aanbestedingsregels van 24 november 2009 en de invloed daarvan op zorg en onderwijs (EK 32 123, K) roepen bij de leden van de fractie van de PvdA de volgende nieuwe vragen op. De leden van de fracties van SP, Groenlinks, SGP (mede namens de fractie van de ChristenUnie) en D66 sluiten zich bij deze vragen aan.

1. Bent u met de leden van genoemde fracties *van* mening dat, goede uitzonderingen daargelaten, de aanbestedingen in de WMO veelal als effect hebben gehad dat uitvoerende medewerkers het werk tegen een veel lager salaris moeten uitvoeren? Wat zegt uw opvatting, dat de gemeenten tevreden waren en kwaliteit zeggen voorop te stellen, *over* tevredenheid van cliënten? Is die tevredenheid wellicht *vooral* toe te schrijven aan het feit dat gemeenten *vele* tientallen miljoenen hebben bezuinigd op thuiszorg? Of geeft het feit dat de Wet klacht-recht bestaat en de medezeggenschap die cliënten van zorginstellingen hebben, naar uw mening voldoende garantie? Wat is uw opvatting over het feit dat reacties van instellingen op de aanbestedingsprocedures fusies waren? Hebben die fusies tot meer geleid dan tot bureaucratische mega-instellingen, die soms met publiek geld weer moesten worden ontvlochten?
2. Als het geld meegerekend wordt dat faillissement en ontvlechting kosten, is er in de thuiszorg dan nog sprake van een positieve financiële opbrengst? Is bekend en zo nee wilt u dan onderzoeken wat vooral bij kleine instellingen weglekt aan kosten bij de aanbestedingsprocedures en hoeveel per euro bij die kleine instellingen terecht komt bij de handen aan het bed?
3. Is het niet verstandig wettelijk eisen vast te leggen aangaande de kwaliteit en het hanteren van een loon boven het minimum, bijvoorbeeld 120% van het minimumloon? Of bent u van mening dat mensen in de thuiszorg dan te veel verdienen? Betreurt u het niet dat de mantra «de markt moet het oplossen» leidt tot minimale betalingen, waarbij aan werkenden geen recht wordt gedaan, terwijl ze van essentieel belang zijn voor goede zorg, zorg waar ouderen en zieken in sterke mate van afhankelijk zijn? Zijn de eisen die aan ZZP-ers gesteld worden in termen van kwaliteit, arbeidsvoorwaarden e.d. anders dan die aan zorginstellingen en hoe beoordeelt u dat?
4. Bent u er absoluut zeker van dat aanbesteding in de zorg in de EU verplicht is door het Verdrag, ondanks het feit dat daar door juristen over wordt getwijfeld? Zou het in verband met dat laatste niet verstandig zijn een uitspraak daarover uit te lokken bij het Europese Hof?
5. Is het u bekend dat ROC's door de marktwerking bij inburgering ernstige verliezen hebben geleden? Dat terwijl ze vaak weinig keuze hadden om niet mee te doen, daar ze anders door het systeem van eigen risicodragers voor de wachtgelders hun personeel tegen hoge kosten met wachtgeld hadden moeten sturen. Bij het niet gunnen van de opdracht is dat laatste nu ook aan de orde. Dat speelt in alle grote steden. Het geld dat hiervoor gebruikt wordt, is geld dat voor regulier onderwijs is bestemd. Door deze marktwerking vloeit dus linksom (lage tot zeer lage tarieven) of rechtsom (niet verkrijgen van de opdracht) geld weg uit het beroepsonderwijs in de grote steden. Dit terwijl er toch al klachten zijn over voldoende lessen. En bovendien worden gekwalificeerde mensen naar huis gestuurd, die in het meest gunstige geval snel werk vinden, maar dan buiten het onderwijs.
6. Is doorgerekend of dit, zelfs exclusief maatschappelijke kosten, voordeliger is dan het oude systeem van directe gunning? Of is het zo

dat gemeenten flink geld over hebben gehouden en de verliezen terecht gekomen zijn bij de ROC's? Is de kwaliteit door de aanbestedingen bij inburgering beter geworden of zijn alleen de gemeenten meer tevreden en waarover dan precies?

7. Zou het niet beter zijn in het geval van onderwijs te werken met een concessie systeem voor een beperkt aantal jaren, zodat de kwaliteit op die manier kan worden verzekerd? In geval van slechte prestaties kan dan de concessie worden ingetrokken.

De leden van genoemde fracties zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet.

Voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken,
E. M. Kneppers-Heynert

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 26 maart 2010

In de brief van de voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken (144994.02u, 12 maart 2010), in respons op mijn antwoordbrief van 5 januari 2010 op eerdere vragen van de commissie over aanbestedingsregels en de invloed daarvan op zorg en onderwijs (32 123, K), worden mij door leden van de fractie van de PvdA van uw Kamer opnieuw vragen gesteld betreffende dit onderwerp. De leden van de fracties van SP, Groenlinks, SGP (mede namens de fractie van de ChristenUnie) en D66 sluiten zich bij de vragen aan.

De vragen hebben betrekking op de aanbestedingen in de WMO en de uitwerking daarvan op onder andere de kwaliteit van de dienstverlening, arbeidsvoorwaarden en cliënttevredenheid. Daarnaast stellen de leden van de genoemde fracties vragen over de uitwerking van marktwerking bij het inburgeringsonderwijs op de kwaliteit van onderwijs, het werknemersbelang en de (financiële) positie van ROC's. Vanwege de specifieke kennis die beantwoording van deze vragen vereist, geleid ik de vragen door naar de betreffende bewindspersonen.

De minister van Economische Zaken,
M. J. A. van der Hoeven

AAN DE MINISTER VOOR WONEN, WIJKEN EN INTEGRATIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 april 2010

Mede namens de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap doe ik u hierbij de antwoorden toekomen op de vragen over inburgering uit de brief van 12 maart 2010 van de vaste commissie voor Economische Zaken aan de minister van Economische Zaken. Ik verzoek u deze antwoorden ook te beschouwen als de reactie op de opmerkingen van deze commissie over inburgering in de brief van 24 november 2009 aan de minister van Economische Zaken.

De minister voor Wonen, Wijken en Integratie,
E. van Middelkoop

Vraag

Is het u bekend dat ROC's door de marktwerking bij inburgering ernstige verliezen hebben geleden? Dat terwijl ze vaak weinig keuze hadden om niet mee te doen, daar ze anders door het systeem van eigen risicodragers voor de wachtgelders hun personeel tegen hoge kosten met wachtgeld hadden moeten sturen. Bij het niet gunnen van de opdracht is dat laatste nu ook aan de orde. Dat speelt in alle grote steden. Het geld dat hiervoor gebruikt wordt, is geld dat voor regulier onderwijs is bestemd. Door deze marktwerking vloeit dus linksom (lage tot zeer lage tarieven) of rechtsom (niet verkrijgen van de opdracht) geld weg uit het beroepsonderwijs in de grote steden. Dit terwijl er toch al klachten zijn over voldoende lessen. En bovendien worden gekwalificeerde mensen naar huis gestuurd, die in het meest gunstige geval snel werk vinden, maar dan buiten het onderwijs.

Antwoord

Het is mij bekend dat er ROC's zijn die in aanbestedingstrajecten niet alle opdrachten gegund hebben gekregen. Of een ROC inburgeringscursussen wil aanbieden is een keuze van het ROC. Ook is het ROC zelf verantwoordelijk voor de arbeidsvoorwaarden van het personeel. Het is niet toegestaan dat publieke middelen worden ingezet om tekorten op te vangen die ontstaan zijn door private activiteiten, zoals inburgeringscursussen.

Vraag

Is doorgerekend of dit, zelfs exclusief maatschappelijke kosten, voordeliger is dan het oude systeem van directe gunning? Of is het zo dat gemeenten flink geld over hebben gehouden en de verliezen terecht gekomen zijn bij de ROC's? Is de kwaliteit door de aanbestedingen bij inburgering beter geworden of zijn alleen de gemeenten meer tevreden en waarover dan precies?

Antwoord

Voor de kwaliteit van de inburgering worden door het Rijk de indicatoren dualiteit en slagingspercentage gehanteerd. De gestelde streefwaarden zijn in 2009 gehaald. De ROC's en andere aanbieders zijn zelf verantwoordelijk voor de kwaliteit die zij leveren. Het is de verantwoordelijkheid van de gemeenten om daar op toe te zien. Gemeenten hebben de mogelijkheid om kwaliteitseisen op te nemen in het bestek dat gebruikt wordt bij de aanbestedingsprocedure. Het geld dat gemeenten van het Rijk ontvangen voor inburgering wordt uitgekeerd via de systematiek van het participatiebudget. Gemeenten die relatief slecht presteren krijgen twee jaar later minder geld voor de inburgering. Gemeenten hebben de mogelijkheid om in een aantal gevallen opdrachten onderhands te gunnen (zie het antwoord op vraag 7).

Vraag

Zou het niet beter zijn in het geval van onderwijs te werken met een concessie systeem voor een beperkt aantal jaren, zodat de kwaliteit op die manier kan worden verzekerd? In geval van slechte prestaties kan dan de concessie worden ingetrokken.

Antwoord

Voor de inkoop van cursussen zijn gemeenten verplicht de Europese aanbestedingsregels te volgen. Wel bestaat in een aantal gevallen de mogelijkheid gebruik te maken van een verlicht aanbestedingsregime waarbij opdrachten onderhands gegund kunnen worden en achteraf gemeld worden. Gemeenten hebben niet alleen te maken met de

Europese regelgeving, maar ook met hun eigen gemeentelijke aanbestedingsbeleid. In de praktijk blijkt dat het gemeentelijke aanbestedingsbeleid vaak meer eisen stelt aan de aanbestedingsprocedure dan de Europese regelgeving.